

Dorota Kaluża-Kopias

Uniwersytet Łódzki
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny
Zakład Demografii i Gerontologii Społecznej
dkaluza@uni.lodz.pl

IMIGRANCY NA POLSKIM RYNKU PRACY WEDŁUG STATYSTYK MPiPS

Streszczenie: W wielu krajach Europy dotkniętych problemem starzenia się społeczeństw coraz większe znaczenie dla rozwoju gospodarczego odgrywa imigracja zarobkowa. Problem starzenia się ludności dotyczy również Polski, która w nieodległej przyszłości będzie krajem charakteryzującym się jednym z najwyższych w Europie udziałem w społeczeństwie osób w wieku emerytalnym.

Można zadać sobie pytania, czy polska gospodarka potrzebuje imigrantów oraz czy w przypadku imigrantów na polskim rynku pracy mamy do czynienia ze zjawiskiem komplementarności czy substytucyjności? W ostatnich kilku latach szybko wzrastała liczba zezwoleń na pracę udzielonych imigrantom w Polsce. W 2007 r. łączna liczba zezwoleń na pracę i oświadczeń pracodawców o zamiarze zatrudniania cudzoziemców wynosiła 34 tys., zaś w pierwszym półroczu 2013 r. sięgała już 164,6 tys. Ponadto imigranci coraz częściej są zatrudniani w różnych branżach przemysłu oraz w transporcie.

Celem artykułu jest pokazanie skali zjawiska imigracji zarobkowej do Polski. Główne źródło danych stanowią statystyki dotyczące liczby wydawanych zezwoleń na pracę i rejestrowanych oświadczeń o woli zatrudnienia pracownika cudzoziemca.

Słowa kluczowe: migracje zarobkowe, imigranci, rynek pracy.

Wprowadzenie

W wielu krajach Europy, dotkniętych problemem starzenia się społeczeństwa, coraz większe znaczenie dla rozwoju gospodarczego ma imigracja zarobkowa. Problem starzenia się ludności dotyczy również Polski, która w nieodległej przyszłości będzie krajem charakteryzującym się jednym z najwyższych w Europie odsetkiem w społeczeństwie osób w wieku emerytalnym. Głównym czynnikiem

powodującym wzrost udziału osób starszych jest spadek dzietności, a na tempo tego procesu starzenia się ludności mają wpływ migracje międzynarodowe.

Według prognoz skala napływu imigrantów do Europy będzie w najbliższych latach wzrastać, a Polska może stać się krajem emigracyjno-imigracyjnym [Kałuża-Kopias, 2014, s. 32-42]. Po akcesji Polski do UE napływ obcokrajowców do kraju, choć stosunkowo niewielki, jednak stale rośnie. Ów napływ imigrantów może okazać się szansą dla polskiej gospodarki pod warunkiem prowadzenia przez nasz kraj właściwej polityki na rzecz integracji obcokrajowców, która zminimalizuje negatywne nastawienie wobec cudzoziemców.

Celem niniejszego artykułu jest pokazanie skali zapotrzebowania polskich pracodawców na pracę imigrantów oraz określenie potencjalnego wpływu imigrantów na rodzimy rynek pracy. Można zadać sobie pytania, czy polska gospodarka potrzebuje imigrantów oraz czy w przypadku cudzoziemców na polskim rynku pracy mamy do czynienia ze zjawiskiem komplementarności – zatrudnienia uzupełniającego cudzoziemców – czy substytucyjności – co oznacza, że imigranci stanowią konkurencję dla rodzimej siły roboczej?

Główne źródło danych stanowią statystyki dotyczące liczby wydawanych zezwoleń na pracę i zarejestrowanych oświadczeń o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca dostępne na stronie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej [www 1].

1. Prawny aspekt dostępu cudzoziemców do polskiego rynku pracy

Po akcesji Polski do UE doszło do wielu zmian w polityce zatrudnienia cudzoziemców w Polsce, które ułatwiły obcokrajowcom dostęp do polskiego rynku pracy. W świetle obowiązujących obecnie w naszym kraju regulacji prawnych duża część obywateli państw UE, jak również obywateli Europejskiego Obszaru Gospodarczego nie potrzebuje zezwoleń na pracę. Z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę zwolnieni są również m.in.: cudzoziemcy, którzy uzyskali zezwolenie na osiedlenie się, rezydenci długoterminowi Wspólnot Europejskich w Rzeczypospolitej Polskiej, osoby z pobytem tolerowanym, uchodźcy, absolwenci polskich szkół ponadgimnazjalnych i uczelni wyższych oraz naukowcy. Również obywatele części państw byłego ZSSR (Ukraińcy, Białorusini, Rosjanie, Mołdawianie i Gruzini) nie muszą posiadać pozwolenia na pracę [Rozporządzenie..., 2013], a wymagane jest jedynie oświadczenie o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca zarejestrowane w urzędzie pracy przez pracodawcę. Od 1 stycznia 2014 r. uproszczona procedura zatrudnienia dotyczy również obywateli Armenii [Ustawa o promocji zatrudnienia..., 2008].

Ponadto w 2014 r. zostały wprowadzone kolejne ułatwienia dla cudzoziemców chcących podjąć pracę w Polsce, m.in.: uproszczenie procedury wydawania zezwoleń w przypadku osób kontynuujących zatrudnienie, jak również obniżenie kosztów związanych z wydaniem pozwolenia na pracę.

Obecnie cudzoziemcy mogą uzyskać zezwolenie na pracę w Polsce na okres nie dłuższy niż trzy lata z możliwością jego przedłużenia w pięciu typach zatrudnienia [Ustawa o promocji zatrudnienia..., 2008, poz. 69 z późn. zm.]:

Typ A – dotyczy cudzoziemca wykonującego pracę na podstawie umowy z pracodawcą, którego siedziba znajduje się na terytorium Polski. Ten typ zezwolenia oznacza przeprowadzenie testu rynku pracy, co oznacza, że zezwolenie na pracę wydawane jest wówczas, gdy na danym obszarze występuje brak pracowników rodzimych poszukujących pracy w danym zawodzie, a ponadto wynagrodzenie, które będzie uzyskiwał cudzoziemiec, nie będzie niższe od wynagrodzenia, jakie uzyskałby obywatel polski na tym stanowisku. Test rynku pracy nie jest wymagany w przypadku zatrudnienia cudzoziemca w tzw. zawodzie deficytowym¹.

Pozostałe cztery typy zezwoleń (od B do E) dotyczą cudzoziemców będących kadrą kierowniczą, doradców oraz ekspertów, wykonujących pracę u pracodawców zagranicznych:

B – to cudzoziemcy będący członkami zarządów;

C – to pracownicy wydelegowani do pracy w Polsce na okres przekraczający 30 dni w roku kalendarzowym do oddziału lub zakładu podmiotu zagranicznego, jego podmiotu zależnego lub podmiotu powiązanego długoterminową umową o współpracy z pracodawcą zagranicznym;

D – to pracownicy, którzy są wydelegowani w celu realizacji usługi o charakterze tymczasowym i okazjonalnym;

E – to pracownicy, którzy są wydelegowani na okres przekraczający 3 miesiące w ciągu kolejnych 6 miesięcy w innym celu niż w przypadku zezwoleń typu B-D.

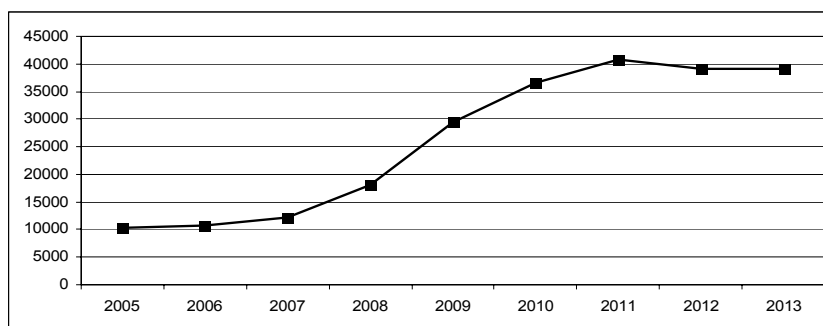
2. Skala zatrudnienia legalnego imigrantów w Polsce

Następująca po 2004 r. stopniowa liberalizacja przepisów prawa dotyczących obecności imigrantów na polskim rynku pracy wpłynęła na systematyczny wzrost liczby imigrantów legalnie pracujących w Polsce (rys. 1, 2). W 2013 r. w naszym kraju zezwolenie na pracę uzyskało ponad 39 tys. cudzoziemców (o 279% więcej zezwoleń niż w 2005 r.), a 236 tys. obywateli Białorusi, Rosji, Ukrainy,

¹ Lista zawodów deficytowych określana jest na podstawie monitoringu rynku pracy odnośnie do zawodów nadwyżkowych i deficytowych oraz konsultacji z organizacjami pracowników i pracodawców.

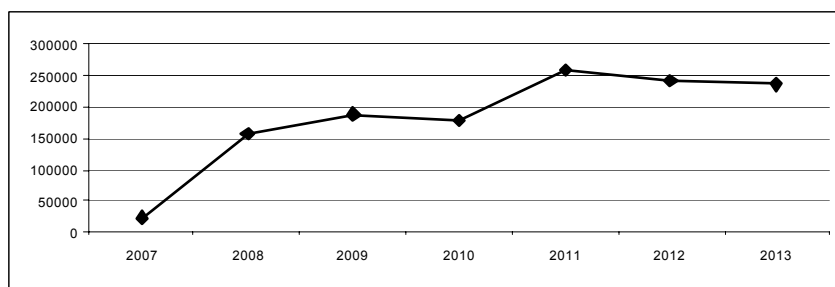
Mołdawii i Gruzji mogło być zatrudnionych na podstawie oświadczeń pracodawców o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca (wzrost w porównaniu z 2007 r. o ponad 900%).

Trzeba jednak pamiętać, że oświadczenia o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca nie pokazują rzeczywistych rozmiarów zatrudnienia imigrantów w Polsce, lecz stanowią tylko informację o liczbie potencjalnie zatrudnionych. Nie są prowadzone statystyki dotyczące liczby faktycznie zatrudnionych obywateli Białorusi, Rosji, Ukrainy, Mołdawii czy Gruzji na podstawie zarejestrowanego oświadczenia. Ponadto, jak wskazują badania, część uzyskanych przez Ukraińców oświadczeń jest odsprzedawana innym cudzoziemcom. Jak podkreśla Matkowska [2012, s. 77-90], oświadczenia mogą stać się sposobem na nielegalną pracę w Polsce.

Rys. 1. Liczba wydawanych zezwoleń na pracę w latach 2005-2013

Źródło: [www 1].

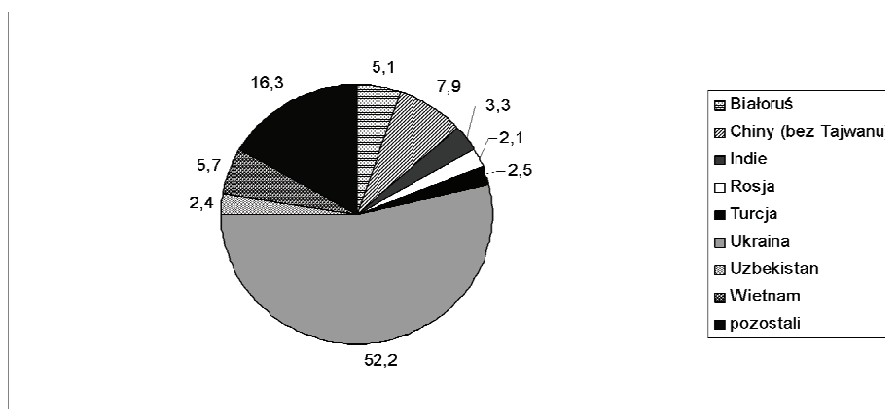
Rys. 2. Oświadczenie pracodawców o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca w latach 2007-2013

Źródło: [www 1].

Ponadto – jak wspomniano już we wcześniejszym punkcie niniejszego opracowania – spora część cudzoziemców zwolniona jest z konieczności posiadania zezwolenia na pracę. W 2013 r. liczba cudzoziemców, którzy mieli zgodę na pobyt w Polsce (m.in. zezwolenie na osiedlenie się, rezydenci długoterminowi Wspólnot Europejskich w Rzeczypospolitej Polskiej, osoby z pobytem itd.), a tym samym mogli pracować, wynosiła ponad 34,6 tys.

W 2013 r. do najliczniejszej grupy pracowników należeli cudzoziemcy zatrudnieni jako pracownicy wykwalifikowani (27,4% ogółu zatrudnionych), następnie pracownicy przy pracach prostych (14,7%), jak również przedstawiciele kadr kierowniczych, doradcy i eksperci (7,7%).

Przyglądając się narodowościowemu składowi cudzoziemców pracujących w Polsce, nietrudno zauważyć, że najliczniejszą grupę na polskim rynku pracy stanowią Ukraińcy, których przewaga liczebna w ostatnich latach rośnie nad pozostałymi narodowościami pracującymi legalnie w Polsce. W 2013 r. przybysze z Ukrainy stanowili ponad 52% wszystkich cudzoziemców, którzy otrzymali zezwolenia na pracę (w 2005 r. ich udział stanowił 28%). Atrakcyjność polskiego rynku pracy dla Ukraińców wynika m.in. z bliskości geograficznej, kontaktów z rodakami w Polsce, które tworzą tzw. sieci migracyjne, co pozwala zminimalizować koszty pobytu w pierwszych tygodniach pobytu, oraz wyższych zarobków niż na Ukrainie.

Rys. 3. Zezwolenia na pracę dla imigrantów według obywatelstwa w 2013 r.
(w % ogółem zatrudnionych cudzoziemców)

Źródło: [www 1].

Poza obywatelami Ukrainy na polskim rynku pracy stosunkowo liczną subpopulację stanowią Chińczycy (7,9%), Wietnamczycy (5,7%), Białorusini (5,1%) oraz Hindusi (3,3%). Udział obywateli pozostałych państw nie przekra-

cza w żadnym przypadku 3% ogółu imigrantów otrzymujących zezwolenie na pracę w 2013 r. (rys. 3).

Imigranci zatrudniani są najczęściej w handlu hurtowym i detalicznym (18,3% zezwoleń wydanych w 2013 r.), w budownictwie i w gospodarstwach domowych zatrudniających pracowników (ok. 13%), w transporcie i gospodarce magazynowej (8,6%), działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (7,8%), w przetwórstwie przemysłowym (4,9%), w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie oraz działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (po 4,7%), a także w informacji i komunikacji (niespełna 2%). W ostatnich latach wzrasta udział imigrantów zatrudnianych w handlu, gospodarstwach domowych oraz usługach gastronomicznych i hotelarskich, spada zaś zatrudnienie w budownictwie i przemyśle przetwórczym. Jednak w układzie przestrzennym (wojewódzkim) widać odmienne preferencje co do zapotrzebowania na pracę imigrantów w poszczególnych sektorach gospodarki (tabela 1). Imigranci zatrudnieni w handlu hurtowym i detalicznym mają największy udział wśród pracujących imigrantów w 6 województwach (kujawsko-pomorskim, lubelskim, łódzkim, mazowieckim, śląskim i warmińsko-mazurskim). Zatrudnieni w sektorze rolniczym dominowali w województwie opolskim, a w lubuskim największy odsetek stanowiły zezwolenia na pracę związane z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną. W województwach podlaskim i wielkopolskim dominowało zatrudnienie cudzoziemców w usługach transportowych. W przypadku województw dolnośląskiego i małopolskiego najliczniejszą grupę stanowili cudzoziemcy zatrudnieni w przemyśle przetwórczym, w zachodniopomorskim w usługach gastronomicznych i hotelarskich. W podlaskim, pomorskim i świętokrzyskim dominowali imigranci zatrudnieni w budownictwie. Te regionalne różnice w poziomie zatrudnienia cudzoziemców w poszczególnych sektorach gospodarki wynikają ze specyfiki struktury gospodarki w województwach.

W ostatnich latach można zaobserwować koncentrację imigrantów przede wszystkim na mazowieckim rynku pracy. W 2013 r. imigranci zatrudniani w województwie mazowieckim stanowili 55,1% wszystkich imigrantów, którzy uzyskali zezwolenia na pracę w kraju. Kolejne trzy województwa skupiają ok. 18% cudzoziemców, którzy w 2013 r. otrzymali zezwolenie na pracę. Są to województwa: małopolskie (6,5%), wielkopolskie (6,2%) i dolnośląskie (5%).

Tabela 1. Struktura zezwoleń na pracę według wybranych sektorów gospodarki według województw w 2013 r. (w %)

Województwo	Ogółem wydanych zezwoleń	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przetwórstwo przemysłowe	Budownictwo	Handel hurtowy i detaliczny	Transport i gospodarka magazynowa	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Informacja i komunikacja	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Edukacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników
Ogółem	100	4,7	4,9	12,9	18,3	8,6	7,8	1,9	0,6	4,7	0,9	0,9	12,8
Dolnośląskie	100	3,4	18,4	7,4	8,6	5,4	9,1	1,5	1,2	6,2	1,2	2,3	3,8
Kujawsko-pomorskie	100	1,0	7,1	5,0	23,4	8,7	4,2	0,2	0,2	11,8	1,6	1,0	0,8
Lubelskie	100	2,2	0,7	6,6	20,2	43,9	3,3	1,0	0,0	2,6	0,9	0,9	5,2
Lubuskie	100	15,8	7,8	5,0	9,5	14,4	5,5	1,1	0,1	18,0	0,2	1,0	0,2
Łódzkie	100	1,9	15,8	3,6	19,4	4,9	8,7	0,5	0,5	9,5	1,4	4,1	0,3
Małopolskie	100	6,8	24,8	7,1	16,4	6,2	6,3	1,4	1,6	8,5	1,6	0,6	3,1
Mazowieckie	100	4,2	0,6	15,8	22,4	6,5	8,1	2,8	0,8	3,0	0,7	0,5	21,3
Opolskie	100	9,2	1,7	7,6	4,2	1,2	8,5	0,0	0,1	1,5	0,1	0,9	1,1
Podkarpackie	100	1,1	1,8	28,6	10,3	13,2	12,3	0,7	0,0	1,8	0,9	1,3	1,6
Podlaskie	100	3,3	1,1	6,1	11,1	42,6	2,5	4,2	0,3	1,9	0,8	0,6	1,7
Pomorskie	100	0,9	4,3	13,1	8,6	1,5	7,5	0,9	0,4	3,1	0,8	0,7	5,5
Śląskie	100	1,9	6,8	12,4	26,7	10,8	13,3	0,5	0,1	1,4	2,2	1,4	1,5
Świętokrzyskie	100	2,8	2,2	27,2	18,1	12,2	8,1	0,0	0,0	2,2	0,9	0,0	3,4
Warmińsko-mazurskie	100	11,2	12,3	14,9	16,4	6,3	5,6	0,0	0,0	5,2	2,2	2,6	0,4
Wielkopolskie	100	9,9	5,9	8,6	8,3	14,6	4,0	0,6	0,1	11,1	1,1	0,9	1,3
Zachodniopomorskie	100	3,6	11,1	12,7	8,7	3,6	13,6	0,7	0,3	5,0	0,4	2,8	0,7

Źródło: [www 1].

Większość imigrantów pracuje w dużych miastach tych województw (m.in. w Warszawie, Krakowie, Tarnowie, Wrocławiu, Legnicy) [Kaczmarczyk, Stefańska i Tyrowicz, 2008].

Jeśli chodzi o sektory, w których zatrudniani są imigranci, to wyraźnie widać koncentrację obywateli niektórych krajów w wybranych branżach. I tak: rynek pracy w sferze usług w gospodarstwach domowych, w branży budowlanej oraz w usługach transportowych i gospodarce magazynowej został zdominowany

przez Ukraińców². W przypadku usług transportowych i magazynowych drugą grupę licznie zatrudnionych cudzoziemców stanowią Białorusini (30% wszystkich wydanych zezwoleń w tej branży w 2013 r.). Działalność handlowa należy do Chińczyków, Ukraińców i Wietnamczyków, którzy razem stanowili ponad 70% zatrudnionych cudzoziemców w 2013 r. (odpowiednio: 30,4%, 25,2%, 17,9%).

3. Konsekwencje napływu imigrantów dla polskiego rynku pracy

Imigracja zarobkowa dla kraju przyjmującego może przyjąć charakter komplementarny bądź substytucyjny. W przypadku komplementarności zatrudnienia mamy do czynienia z występowaniem pozytywnego efektu dla gospodarki i rynku pracy. Zatrudnienie cudzoziemców jako uzupełnienie braków na rynku pracy może m.in. wpłynąć na pobudzenie popytu na pracę. Jeśli jednak mamy do czynienia z substytucyjnym charakterem zatrudnienia cudzoziemców, wówczas może nastąpić brak stabilności zatrudnienia dla rodzimych pracowników oraz obniżenie płac w danym zawodzie czy branży [Smith i Edmonston, 1997, s. 135-139].

Przytoczone w niniejszym opracowaniu dane odnośnie do zatrudnienia legalnego cudzoziemców nie pokazują rzeczywistej skali zatrudnienia imigrantów w naszym kraju. Wynika to przynajmniej z dwóch powodów. Po pierwsze, brak jest statystyki dotyczącej liczby faktycznie zatrudnionych obywateli na podstawie oświadczeń pracodawców o zamiarze zatrudnienia cudzoziemca. Po drugie, brak danych o rozmiarach zatrudnienia imigrantów w „szarej strefie”. Większość szacunków dotyczących rozmiarów nielegalnego zatrudnienia ocenia je na 100-200 tys. osób [Fihel i Kaczmarczyk, 2013]. Tak więc, rozpatrując kwestie wpływu imigrantów na polski rynek pracy, oprócz analizy danych dotyczących legalnego zatrudnienia, w niniejszym punkcie odwołamy się również do wybranych badań podejmowanych w tej tematyce.

Analizując strukturę zatrudnienia cudzoziemców w Polsce według typów zezwoleń, nietrudno zauważyć, że w naszym kraju dominują zezwolenia typu A (92% wszystkich wydanych zezwoleń w 2013 r.). W 2013 r. tego typu zezwoleń wydano 37,4 tys., co oznacza, że na tyle oferowanych miejsc pracy nie znalazło chętnych Polaków (tabela 2).

² W 2013 r. 90% wszystkich zezwoleń na pracę w sferze usług domowych otrzymali obywatele Ukrainy, natomiast w branży budowlanej obywatele Ukrainy stanowili 70% zatrudnionych imigrantów, a w usługach transportowych i gospodarce magazynowej 57%.

Tabela 2. Struktura zezwoleń na pracę dla cudzoziemców według typu zezwolenia w 2013 r.

Typ zezwolenia na pracę	Liczba wydanych zezwoleń ogółem	Udział typu zezwolenia
A	37 411	91,7
B	927	2,2
C	1969	5,0
D	370	0,7
E	150	0,4
Ogółem	40 827	100,0

Źródło: [www 1].

Można zatem pokusić się o stwierdzenie, że imigranci stanowią uzupełnienie niedoborów pracowników w poszczególnych branżach gospodarki. Jeśli jednak przyjrzymy się sektorom gospodarczym, w których zatrudniani są imigranci, to ocena wpływu pracy cudzoziemców na rynek pracy nie jest już taka prosta. Z jednej strony, występuje zależność między zatrudnieniem imigrantów w poszczególnych sektorach gospodarki a tempem rozwoju gospodarczego tych branż (m.in. sektor usług rynkowych czy budownictwo) [Wysińska i Karpiński, 2011, s. 3-29]. Ponadto, jak zostało to przedstawione we wcześniejszym punkcie, imigranci pracują głównie na rynkach pracy regionów charakteryzujących się największym tempem wzrostu gospodarczego (na Mazowszu, w Małopolsce i w Wielkopolsce), co wskazywałoby na to, że szybki rozwój poszczególnych gałęzi gospodarki powoduje zwiększenie zapotrzebowania na pracowników, tak więc mamy do czynienia z komplementarnym zatrudnieniem imigrantów. Z drugiej strony, badania wskazują na spory udział zatrudnienia imigrantów na wtórnym rynku pracy, głównie do prac sezonowych w rolnictwie i budownictwie, a więc przy zajęciach niewymagających wysokich kwalifikacji [Iglicka, 2000, s. 1237-1255; Kaczmarczyk, 2008]. Zestawiając te dane z faktem najwyższego poziomu bezrobocia wśród osób o najniższym poziomie edukacji, może przypuszczać, że zatrudnienie pracowników w drugorzędnym sektorze wynika, z jednej strony, z konkurencyjności imigrantów w stosunku do pracowników rodzimych (niższe koszty zatrudnienia), z drugiej zaś strony pracownicy krajowi nie są zainteresowani pracą w niektórych zawodach z uwagi na ciężkie warunki pracy i niskie zarobki oraz prestiż wykonywanej pracy. Bazując na badaniach panelowych pracodawców i osób bezrobotnych zrealizowanych w latach 2006-2010 [Gmuła, Gucwa, Nalepa i Opola, 2011], można potwierdzić, że jednym z powodów zatrudniania cudzoziemców są ich niższe oczekiwania płacowe i większa motywacja, co wskazywałoby na substytucyjny charakter zatrudnienia imigrantów. Badanie Janickiej i Kaczmarczyka [Janicka i Kaczmarczyk, 2010] jednak burzą wizję substytucyjności. Przeprowadzona przez badaczy analiza popytu na pracę

cudzoziemców przez polskich pracodawców wskazywała przede wszystkim na komplementarny charakter zatrudnienia imigrantów na polskim rynku pracy. Również badania pracodawców odnośnie do potrzeby zatrudniania imigrantów [Gmaj, 2005, s. 2-36; Duszczyk, Góra i Kaczmarczyk, 2013, s. 3-66] wskazują na: krótkoterminowy charakter zatrudnienia imigrantów, głównie przy pracach prostych lub jako pracowników wykwalifikowanych. Skłania to do konkluzji, że wykonywane przez imigrantów prace są mało atrakcyjne dla polskich pracowników, a cudzoziemcy zapełniają raczej niedobory w zatrudnieniu, niż stanowią konkurencję dla polskich pracowników.

Podsumowanie

Celem niniejszego artykułu była próba oceny roli, jaką pełnią imigranci na polskim rynku pracy. Patrząc na skalę zjawiska zatrudnienia legalnego cudzoziemców oraz biorąc pod uwagę szacunki dotyczące pracy w szarej strefie, można stwierdzić, że ma ono niewielki wpływ na rodzimy rynek pracy w porównaniu z takimi krajami migracyjnymi jak Wielka Brytania czy Niemcy. Krótkookresowy charakter zatrudnienia świadczy raczej o zatrudnieniu uzupełniającym niż konkurencyjnym.

W tym miejscu warto spojrzeć na problem pracy imigrantów z perspektywy krajów zachodnich, których gospodarki od lat zgłaszają stały popyt na pracę imigrantów w sektorach związanych z opieką zdrowotną, usługami opiekuńczymi, hotelowymi i gastronomicznymi oraz pracę w gospodarstwach domowych, rolnictwie czy handlu [Wysińska i Karpiński, 2011, s. 3-29]. Popyt na pracę imigrantów w tych sektorach wynika głównie z zachodzących zmian struktury społeczeństw europejskich (m.in. starzenia się ludności) oraz z rozwoju gospodarczego tych krajów. Patrząc na doświadczenia państw zachodnich i odwołując się do koncepcji przejścia migracyjnego [Okólski i Fihel, 2012, s. 122-125], Polska w przyszłości ma szansę stać się krajem o dodatnim bilansie migracji zagranicznych.

Dokonująca się od kilku lat liberalizacja przepisów w sferze zatrudniania imigrantów wychodzi naprzeciw potrzebom polskiego rynku pracy. Według prognoz w przyszłości ma rosnąć zapotrzebowanie na pracowników zarówno rodzimych, jak i cudzoziemców w takich sektorach gospodarki jak: opieka zdrowotna i wszelkie usługi opiekuńcze.

Literatura

- Duszczyk M., Góra M., Kaczmarczyk P. (2013), *Costs and Benefits of Labour Mobility between the EU and the Eastern Partnership Countries – case of Poland*, <http://www.econstor.eu/bitstream/10419/89815/1/dp7664.pdf> (dostęp: 10.05.2014).
- Gmaj K. (2005), *Imigranci na polskim rynku pracy w świetle opinii pracodawców*, Raporty i Analizy, nr 3/05, Centrum Stosunków Międzynarodowych, http://mighealth.net/pl/images/3/34/Imigranci_zarobkowi.pdf (dostęp: 10.05.2014).
- Gmuła W., Gucwa A., Nalepa W., Opola Z. (2011), *Rynek pracy w Polsce. Wynagrodzenia, produktywność pracy i migracje w listopadzie 2010 r. – na tle panelowych badań opinii pracodawców i bezrobotnych w latach 2006-2010*, Materiały i Studia NBP, z. nr 255.
- Smith J.P., Edmonston B. (eds.) (1997), *The New Americans: Economic, Demographic, and Fiscal Effects of Immigration*, National Academy Press, Washington D.C.
- Janicka A., Kaczmarczyk P. (2010), *Economic Consequences of the Inflow and the Sustainability of Migration* [w:] A. Górny, I. Grabowska-Lusińska, M. Lesińska, M. Okólski (eds.), *Immigration to Poland: Policy, Labour Market, Integration*, Scholar, Warszawa.
- Iglicka K. (2000), *Ethnic Division of Emerging Foreign Markets During the Transition Period in Poland*, „Europe-Asia Studies”, No. 7.
- Kaczmarczyk P., (2008), *Cudzoziemscy pracownicy w Polsce – skala, struktura, znaczenie dla polskiego rynku pracy* [w:] P. Kaczmarczyk, M. Okólski (red.), *Polityka migracyjna jako instrument promocji zatrudnienia i ograniczania bezrobocia*, Ośrodek Badań nad Migracjami, UW, Warszawa.
- Kaczmarczyk P., Stefańska R., Tyrowicz J. (2008), *Cudzoziemcy w Polsce*, Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych, Warszawa, http://fs.ngo.pl/files/1bezrobocie.org.pl/public/biuletyny_fise/Biuletyn_FISE_kwiecień_2008_cudzoziemcy.pdf (dostęp: 10.05.2014).
- Kałuża-Kopias D. (2014), *Demograficzne skutki międzynarodowych migracji w wybranych krajach Unii Europejskiej ze szczególnym uwzględnieniem Polski* [w:] A. Rączaszek, W. Koczur (red.), *Polityka społeczna wobec przemian demograficznych*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 167.
- Matkowska M., (2012), *Imigranci na polskim rynku pracy*, Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania, nr 25, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin.
- Okólski M., Fihel A. (2012), *Demografia. Współczesne zjawiska i teorie*, Scholar, Warszawa.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 28 listopada 2013 r. Dz.U. 2013, poz. 1507.
- Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004 r. Dz.U. 2008, poz. 69.
- Wysińska K., Karpiński Z. (2011), *Ekonomia migracji – imigranci na polskim rynku pracy*, „Analizy Raporty Ekspertyzy”, nr 6, <http://interwencjaprawna.pl/docs/ARE-611-ekonomia-migracji.pdf> (dostęp: 10.05.2014).

[www 1] Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, www.mpips.gov.pl/analizy-i-raporty/cudzoziemcy-pracujacy-w-polsce-statystyki/ (dostęp: 10.05.2014).

IMMIGRANTS ON THE POLISH LABOUR MARKET, ACCORDING TO OFFICIAL STATISTICS

Summary: In many European countries affected by ageing, becoming increasingly important for the economic development of labour migration plays. Ageing also applies to Polish, which in the near future will be a country characterized by one of the highest in Europe, participation in society of people of retirement age.

You can ask yourself the question whether the Polish economy needs immigrants? and whether, in the case of immigrants on the Polish labour market we have to deal with the phenomenon of complementarity or substitution? In the last few years, rapidly increasing the number of work permits granted to immigrants in Poland. In 2007, the total number of work permits and declarations of intention of employers employing foreigners amounted to 34 thousand, while in the first half of 2013 years has reached 164.6 thousand. In addition, immigrants are increasingly employed in various sectors of industry and transport. The purpose of this article is to show the scale of immigration into Polish. In this article, the main source of data are the statistics on the number of work permits issued and recorded statements of employment the employee will foreigner.

Keywords: labour migration, immigrants, labour market.